

СТОЖЕР

РЕВИЈА ЗА ЛИТЕРАТУРА, КУЛТУРА И УМЕТНОСТ
година VIII, бр. 81-83, октомври-декември 2004

Суштина
на Вапцаровиот подв

Навраќа
Димитар Митр

Интер
Георги Стал

СОДРЖИНА

УВОДНИК

А. Поповски:

Задоволство од соработката

ГОДИШНИНИ

Т. Петровски:

Суштината на Вапцаровиот подвиг

Н. Радически:

Блесокот на Рациновите "Бели мугри"

НАВРАЌАЊЕ: Димитар Митрев

Т. Петровски: Неприкосновен

промислувач и двигател

ПРЕРОДБЕНИЦИ

Г. Сталев: Рајко Жинзифов

ТВОРЕЧКИ ИСКАЗ

Г. Поповски: За себе и од себе

ОМАЖ

Х. Х. Падрон: Пабло Неруда,

големиот поет на дваесеттиот век

Пабло Неруда: Песни

ИНТЕРВЈУ: Георги Сталев

IN MEMORIAM: Јадранка Владова

ТРИБИНА

И. Д. Одорико: За писателската моќ

ГОЛЕМИОТ ЛЕРМОНТОВ

Е. Клетников: Поет на копнежот

по апсолутната слобода

Михаил Ј. Лермонтов: Тамара

НОВА ПОЕЗИЈА

Н. Радически: Астрални проекции

ЈАХЈА КЕМАЛ БЕЈАТЛИ

З. Ѓурел: Скопскиот поет на Турција

РАСКАЗ

Т. Арсовски: Рембрант

ТЕАТАР

И. Ивановски: Делата на Владимир

Костов и нивната сценска презентација

ПРОЗА

Н. Кочовски:

Пред разделба со пријателот

ХАЙКУ

Александар Прокопиев

Душан Видаковиќ

ЕСЕЈ

Д. Киш: Горчливиот талог на искуството

НОВА ПОЕЗИЈА:

Борче Орешански

ОСВРТИ

С. Обрадовиќ: Магмата на поетското

В. Тоциновски:

Вредносен монографски труд

АВТОГРАФ: Јовица Тасевски - Етернијан

IN MEMORIAM

Г. Старделов:

Проштално слово за Гого Ивановски

СОГЛЕДБИ

В. Мартиновска:

Неисцрпноста на мотивот Амзабегово

Р. Младеновски: Сонот на Асен Каваев

ЕСЕЈ

С. Стојчевски: Делото

СТОЖЕРОВ КАЛЕНДАР

АКТИВНОСТИ

SUMMARY

На предна корица:

ЗАДОВОЛСТВО ОД СОРАБОТКАТА

По повод излегувањето на третиов број уреден од составо-
сегашнава редакција на *Стожер*, сакаме да го изразиме на-
големо задоволство од задоволувачкиот одлив на н-
соработници. За неполна година од нашето работење успеавме
Стожер да прибереме соработници од сите генерации наши писате-
припадници на најстарата генерација, па до најмладите, дури и од, убо-
сме во тоа, идни членови на Друштвото на писателите на Македо-
Посебно задоволство ни претставува што кај нас соработуваат и пис-
што формално веќе не се наши членови.

За жал, во овој период изгубивме двајца наши достоини членови.
Ивановски и Јадранка Владова. Во меморијалните белешки со п-
говориме за животот и делото нивно.

Одбележуваме и годишнини на наши и странски писатели, со-
Стожер ја продолжува практиката воспоставена од претхо-
редакциски состави на нашата ревија.

Ирена Павлова Де Одорико нè запознава со искажувањ-
ставовите изнесени на трибината одржана кон крајот на минатата п-
во Друштвото на писателите на Македонија, на која беше постав-
разгледувано прашањето за интегритетот на писателот и општеств-
моќ. Тоа беше трибина што долго се очекуваше, но на која присуств-
мал број наши членови. Токму поради тоа убаво е нашите членови
изнесувањето на авторката, која беше и организатор на трибината
самата имаше уводно излагање, да се запознаат со третманот на те-
Тема, веруваме, која и натаму ќе предизвикува внимание, зашто е е-
вечните теми што го третираат интегритетот на творецот.

Покрај мноштвото поетски и прозни прилози, сакаме да го иста-
и раговорот со Георги Сталев Поповски, врвен наш поет, науч-
препејувач, воден по повод доделувањето на престижната 11 Октомв-
награда, која во последниве години како да ги одбегнуваше на-
творци.

Она што го рековме за задолувачкиот интерес за соработ-
нашата ревија, секако не се однесува на соработката на нашите пис-
за деца. Ја воведовме таа рубрика еднаш за секогаш да се ис-
неправдата што им се нанесува на писателите за деца и млади. Поса-
тие на едно и исто место со другите творци да презентираат свои де-
тој начин и да посочиме дека на сите нивоа и во сите институции ти-
имаат истоиот рамноправен статус. Да почекаме па да видиме дали
го прифатат нашиот предизвик; белки нема и следниот број да оста-
нивни прилози!

Александар По

СТОЖЕР

ревија за литература,
култура и уметност

Издавач:

Друштво на писателите
на Македонија

За издавачот:

Трајан Петровски
претседател на ДПМ

Издавачки совет:

Ташко Георгиевски,

Редакциски совет:

Борис Вишински,
главен уредник
Есад Бајрам
Иван Додовски,
уредникАлександар Поповски
Науме Радически

Дизајн:

Академски печат

Лектура:

Жаклина Атанасова

Адреса на редакцијата:

Максим Горки 18
МК - 1000 Скопје

Годишна претпла

500 денари
Жиро сметка
300000000590669
Депонент: Комер-
банка АД Скопје
ДПМ за „Стожер“Ракописите и
фотографиите
враќаат

Печати:

Академски печат

Ревиијата излегу-
материјална по-
на Министерс-

СОНОТ НА АСЕН КАВАЕВ

(Јованка Друговац, Сон, Преглед на животој и книжевното дело на Асен Каваев, Дијалоџ, Скопје, 2004)

Ранко МЛАДЕНОСКИ

Најновата книга на д-р Јованка Друговац насловена едноставно како "Сон", со поднаслов: Преглед на животот и книжевното дело на Асен Каваев, ги предочува пред пошироката јавност делата на еден од подзаборавените македонски автори кои твореле на два јазика - на бугарски и на македонски. Станува збор за Асен Каваев чиешто творештво засега безмалку во сите жанрови на литературата - песни, поеми, раскази, романи, драми, оперети. И уште во старт Друговац ќе ја посочи токму таа наша "заборавеност" да им го дадеме должното научно внимание, но и почит, на многумина заслужни дејци од полето на македонската книжевност: "Во македонската литература и во литературната историја е содржано цело богатство од бројни неистражени, но толку значајни автори и вредни дела. Тие автори целосно го заслужуваат и со децении чекаат на научно внимание. Еден од нив е, секако, Асен Каваев, публицист, писател и адвокат". Така, Јованка Друговац се зафаќа со еден монографски опис на делото на Каваев кое по неколку децении од архивите на МАНУ, еве, излегува на белата македонска виделина.

Станува збор, всушност, за монографија за Каваев во која се нуди дескрипција на неговата книжевна оставштина депонирана во архивата на Македонската академија. Меѓутоа, авторот на оваа монографија не се задоволува само со еден штур и статистички опис на делото на Каваев, ами на многу места се дава една, би рекле, импресионистичка интерпретација на неговите дела, особено во делот на поезијата и на расказите. Јованка Друговац пристапува кон делото на Каваев необременета од какви било предрасуди дека она за што се пишува треба да биде највредно, или пак во најмала рака со "високи" литературни вредности. Авторот на оваа монографија со особено внимание пристапува кон оние дела на Каваев кои несомнено го заслужуваат епитетот "книжевни", но и кон оние творби кои се, така да се каже, со помала литературна вредност. Впрочем, Јованка Друговац нема зазор и сосема отворено и јасно оценува и проценува дека одделни дела на Асен Каваев, едноставно, го немаат неопходното книжевно ниво. Таа во неколку наврати е децидна во врска со вредноста, односно невредноста на одделни сегменти од делото на Каваев: "Нема да ги проследиме сите песни на Каваев. Причината е една. Секоја негова песна не го заслужува нашето внимание. Значи, ќе се задржиме само на оние кои според нас имаат нешто во себе. А, тоа нешто е секако онаа вредност, она 'нешто' поради кое песната останува во македонската поезија". Или, пак, на друго место: "Наша задача или пак наша цел не е да го вивнуваме поетското творештво на Каваев таму каде што не припаѓа. Неговото поетско дело не го споредуваме доведувајќи го во релација со некој друг наш поет". И на трето место: "Асен Каваев остави едно вредно поетско наследство. Вредно за нашата

литература, бидејќи таа е збогатена со него, но не можеме да го споредуваме Каваев со оние поети кои извршиле влијание во поезијата и оставиле поетски творби кои се наш блесок, а тие траење". Посочените изводи од монографијата како ставови на Јованка Друговац се доволно показателни за свеста на авторот дека еден книжевен материјал бара неопходна селективност при обработката, но и внимателност при просудувањето за неговата книжевна вредност. Јованка Друговац, очигледно, успеала во текот на систематизирањето на делото на Асен Каваев да ги издвои вредните од помалку вредните книжевни творби.

Книгата "Сон" на Јованка Друговац е конципирана во неколку делови при што, како што потенцира и самиот автор, е почитуван и применет хронолошкиот принцип - при систематизирањето, но и при толкувањето на делото на Каваев. По предговорот и благодарноста, следува биографијата на Асен Каваев, па прегледот на неговото творештво каде што се дава практично попис на книжевното дело на Каваев; потоа го проследуваме толкувањето на поезијата на Каваев; па прегледот и толкувањето на прозата, поточно на расказите и драмите (за романите Друговац најавува посебна студија); и на крај се објавуваат народните свадбарски песни кои ги собирал и ги запишувал Асен Каваев. Податок кој зборува дека овој македонски автор се занимавал и со прашањата на фолклористиката.

Во врска со објавувањето на македонските свадбарски песни од Каваев би приложиле тука една значајна забелешка од авторот на оваа монографија. Станува збор за мошне важното прашање на компетентноста, односно некомпетентноста. Мора тука да потенцираме дека во оваа монографија само се објавуваат народните песни кои ги запишал Каваев без тие да бидат елаборирани, односно толкувани. Зошто? Затоа што авторот на овој монографски труд, за разлика од многумина други во нашата книжевно-научна средина, ја има во себе свеста, но и доблеста да го каже отворено и јасно фактот дека еден човек и да сака не може да биде компетентен за сите области (или ако сакате подобласти) во литературата. Во врска со објавувањето на свадбарските песни Јованка Друговац потенцира: "Претпоставуваме или знаеме дека македонските народни песни запишани лично од Асен Каваев вистинските толкувачи ќе ги имаат во научните работници чиј научен интерес и специјалност е токму народното творештво. Затоа, собирачката дејност на Каваев им ја препуштаме на компетентните, а наша научна должност е пронајдениот материјал да го презентираме на македонската научна јавност. Должност е, но и наша гордост". Така, Јованка Друговац имплицитно не потсетува на повеќе вредносни категории кои како да сме ги подзаборавиле: научен интерес и специјалност, компетентност, научна должност. Не е потребен коментар. Мислам дека се разбираме.

Монографијата на Јованка Друговац за Асен Каваев е вредна најмалку поради две работи. Прво, го брише правот и го вади од заборав книжевното дело на еден македонски деец кој целиот свој живот бил врзан за татковината Македонија. И второ, не потсетува на нашата должност никогаш да не ги забораваме оние кои, онолку колку што знаеле и умееле, дале свој придонес во развојот на македонската книжевна мисла. Тоа е наша должност, но секогаш треба да биде и наша гордост, како што знае да потенцира Јованка Друговац.

Портрет на Никола Ј. Вайцаров, (масло на платно) од Коле Манев